

1.3-§. Nuqtaning perspektiv tasviri.

Odatda perspektivada nuqta fazoda va tekislikda joylashgan holatlarda bo'ladi. Narsalar fazosidagi narsalar tekisligi H da A_1 nuqta (1.8-rasm, a , b), fazoda B_1 nuqta va uning H dagi proyeksiyasi b_1 berilgan bo'lib (1.9-rasm, a , b), oldin A_1 nuqtaning perspektiv tasvirini yasashni ko'rib chiqamiz (1.8-rasm, a , b).

1-a). Perspektiva apparatida ko'rish nuqtasi S va uning H dagi asosi S_1 , A_1 narsalar tekisligidagi nuqta bilan tutashtirilib chiqiladi. Bu yerda SA_1 ko'rish nuri, S_1A_1 ko'rish nurining H dagi proyeksiyasi deyiladi. S_1A_1 va K_H bitta H tekislikka tegishli bo'lganligi uchun ular o'zaro A_K nuqtada kesishadi.

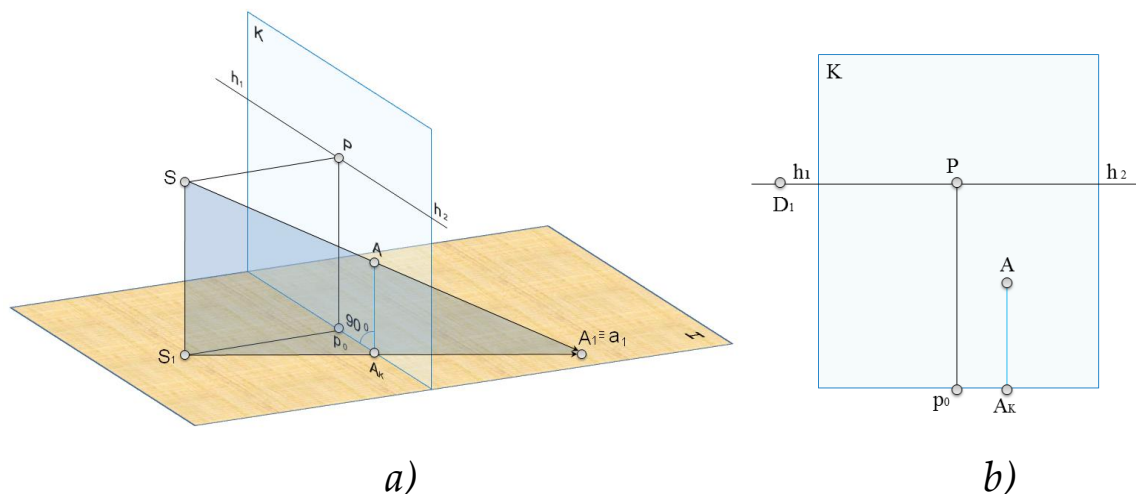
SS_1A_1 uchburchak tekisligi H ga perpendikular bo'lganligi uchun uning kartina bilan kesishish chizig'i H ga perpendikular bo'ladi. Shu sababli A_K dan K_H ga perpendikular kartina tekisligi ustida chiziq o'tkazilsa, SA_1 ko'rish nuri bilan A nuqtada kesishadi. A nuqta A_1 nuqtaning K kartinadagi perspektiv ta'sviri hisoblanadi. Demak, A_1 nuqtaning kartinadagi A perspektivasi SA_1 ko'rish nurining K bilan o'zaro kesishish nuqtasi ekan (1.8-rasm, a).

1-b). Biz har doim u yoki bu tasvirni perspektivasini hosil qilishda perspektiva apparatidan emas balki uning yoyilgan holati (bundan keyin kartina epyuri deb yuritiladi) dan foydalanishni ham chuqur o'rganishimiz kerak.

Perspektiva apparatida hosil bo'lgan tasvirni kartina epyurida alohida holatda o'lchab ko'chiriladi. Buning uchun avval kartina tekisligi alohida o'zimizga parallel holda ko'chiriladi.

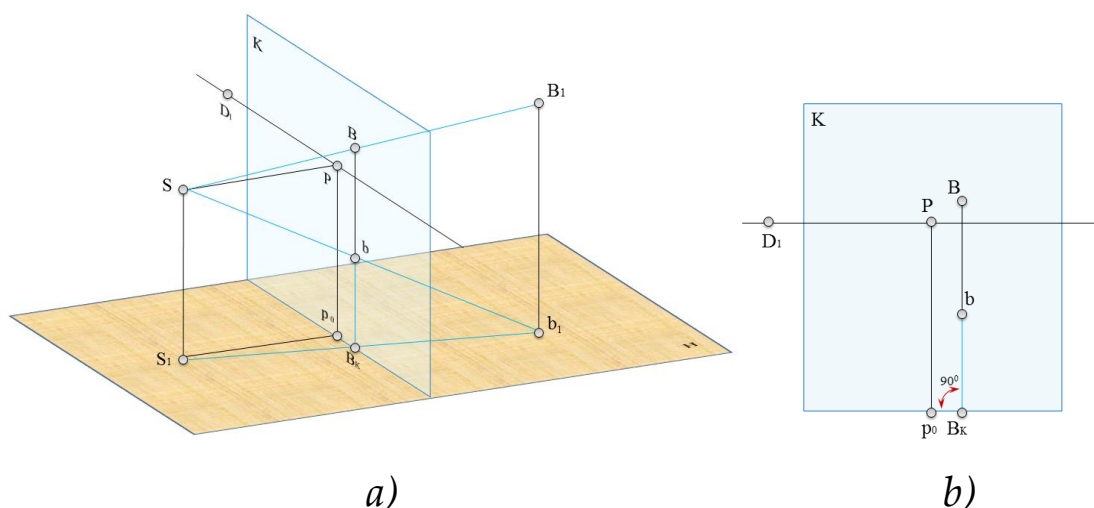
Perspektiva apparatidagi p_0 nuqtadan kartina tekisligi asosi K_H da A_k nuqta o'lchab ko'chiriladi. Undan yuqoriga chiqarilgan

perpendikulyar chiziqqa A_K , A nuqtalar balandligi o'lchab qo'yiladi. (1.8-rasm, *b*).

1.8-rasm

2. Xuddi shu usulda fazodagi B_1 nuqtaning H dagi b_1 proyeksiyasini perspektivasi yasaladi. So'ngra nuqtaning perspektivasidan vertikal chiziq davomida SB_1 ko'rish nurida fazodagi vaziyatining perspektivasi B nuqta aniqlanadi (1.9-rasm, *a, b*).

1.9-rasm

Mavzuga oid nazariy savollar.

1. Perspektiva deb nimaga aytiladi?
2. Perspektivaning qanday turlari mavjud?

3. Perspektivaning geometrik apparatini tushuntirib bering.
4. Nuqtaning perspektivasi qanday hosil qilinadi?